

Asociația pentru Politică Externă, împreună cu Friedrich-Ebert-Stiftung, vă propune un Newsletter pe subiecte de politică externă și integrare europeană a Republicii Moldova. Newsletter-ul este parte a proiectului comun „Dialoguri de politică externă”.

foreign policy association
APE
asociația pentru politică externă

**FRIEDRICH
EBERT
STIFTUNG**

NEWSLETTER

BULETIN LUNAR • IUNIE 2021 • NR.6 (184)

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Newsletter-ul este realizat de Mădălin Necșuțu, redactor-coordonator

TEMELE EDIȚIEI:

1. Mădălin Necșuțu, jurnalist *Balkan Insight*: „Politica externă în viziunea principalilor concurenți electorali”
2. Editorial de Victor Chirilă, Directorul executiv al Asociației pentru Politică Externă: „Dați țării o politică internă bună, și veți avea o politică externă pe măsură”

Știri pe scurt:

 Directorul general-adjunct pentru Politica de vecinătate și negocierile de extindere, Katarína Mathernová și președintele Republicii Moldova, Maia Sandu, au explicat pe 4 iunie, într-o conferință comună de presă, în ce condiții vor ajunge cele 600 de milioane de euro promise recent de Comisia Europeană pentru redresarea economică a Republicii Moldova. Mai precis, oficialul european a spus că alocarea banilor de la Bruxelles depinde de continuarea reformelor, în special în domeniul justiției, combaterea corupției și progresul în investigarea furtului miliardului de dolari operat în 2014 și neelucidat nici până astăzi. Cei doi oficiali au explicat și domeniile în care vor fi investiți acești bani. Astfel, cea mai mare sumă va fi folosită pentru dezvoltarea infrastructurii, interconectarea energetică cu spațiul european via România și în proiecte de mediu ce vizează conservarea Nistrului. Acestea vor totaliza 230 de milioane de euro. Alte 220 de milioane de euro ar urma să fie investite în gestionarea finanțelor publice, iar 100 de milioane de euro vor fi destinați dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii și a comunităților locale. Nu în cele din urmă, câte 25 de milioane de euro sunt prevăzute pentru domeniul educației și reforma justiției.

 Membrii Organizației teritoriale la Ialoveni a Partidului Socialiștilor din Republica Moldova (PSRM) au anunțat pe 12 iunie că părăsesc formațiunea. Într-un mesaj, publicat pe o rețea de socializare aceștia invocă decizia liderilor PSRM de a coaliza cu comuniștii pentru a participa în cadrul unui bloc electoral comun la alegerile parlamentare anticipate din 11 iulie, dar și își exprimă dezacordul cu ultimele decizii luate de socialiști, care în opinia lor au avut „un singur scop, de a distruge economia țării și de a crea noi scheme criminale”. „Coalitia cu partidul oligarhului Șor, crearea blocului electoral cu cel care ne umilea prin declarații aberante și jignitoare. Nu suntem de acord cu acțiunile diversioniste din partea guvernului Chicu susținut de majoritatea PSRM – ȘOR. O buna parte de legi votate au venit cu un singur scop, de a distruge economia țării și de a crea noi scheme criminale...La acest moment PSRM a devenit un partid antisocial, oportunist cu o conducere cleptomană”, își motivează autorii gestul de părăsire a PSRM.

 Autoritățile de la Chișinău au anunțat deschiderea a trei secții de votare în regiunea separatistă transnistreană, fără a avea un control efectiv asupra acestor secții de votare. Din cele 44 de secții destinate cetățenilor moldoveni din Transnistria, două secții vor fi deschise în municipiul Bender și una în comuna Corjova. Chișinăul a trimis două scrisori - una semnată de vicepremierul pentru Reintegrare, Olga Cebotari, și adresată președintelui ministru de externe de la Tiraspol, Vitali Ignatiev. Altă scrisoare semnată de Ion Solonenco, conducătorul delegației Chișinăului în Comisia Unificată de Control și de alți patru membri ai Comisiei, către reprezentanții Tiraspolului, Moscovei, Kievului și OSCE, pentru asigurarea unui cadru adecvat și legal al votării în cadrul alegerilor parlamentare din 11 iulie. SIS a avertizat anterior că nu poate fi asigurat cadrul legal în aceste secții de peste Nistru.

Viziuni de politică externă: actori, șanse și programe electorale pentru alegerile parlamentare anticipate

Sursa: Chicago News

Cursa pentru cele 101 de fotolii parlamentare, ce se va desfășura pe 11 iulie, se anunță mai degrabă o ecuație complicată. Există o serie de actori politici consacrați deja, dar și o serie de partide noi care ar putea face parte din viitoarea configurație legislativă.

În prezent, sondajele oferă mai degrabă un peisaj

ambiguu, în care mai multe scenarii pot și luate în calcul. Certe sunt două opțiuni ca și până acum – una statalistă și prorusă și cealaltă pro-europeană. Cine vor fi actorii care se vor ralia celor două curente rămâne de văzut.

Conform sondajelor, în jur de 6-7 formațiuni sau blocuri politice sunt creditate cu șanse

reale de a trece pragul electoral de 5% pentru partidele soliste sau de 7% pentru blocurile formate din două partide. În timp ce Blocul electoral al Comuniștilor și Socialiștilor (BeCS) marșează din nou pe mesaje geopolitice și vor uzita mitul sovietic al „cetății asediate”, Partidul Acțiune și Solidaritate (PAS)

► a ales să meargă pe mesaje anticorupție.

Într-un astfel de peisaj, conform mesajelor enunțate mai sus, vom avea din nou, într-o oarecare măsură, o reeditare a luptei de la prezidențialele de anul trecut la nivel de campanie electorală. Nu vor lipsi tehnicile de fake news, black PR și atacurile la persoană. Se va discuta mai puțin în termeni de programe electorale și mai mult pe noțiuni abstracte și politicianiste.

Populismul nu va lipsi nici el din acest peisaj. Cu toate acestea, cetățenii moldoveni au devenit mai rezilienți la astfel de discursuri, iar spiritul critic este din ce în ce mai vizibil.

Deschiderea orizonturilor de călătorie după semnarea Acordului de Asociere și ridicarea vizelor în 2014, dar și prin prisma cetățeniei europene românești, a produs mutație pozitivă în mentalul votantului din Republica Moldova. Cel puțin în mediul urban, se votează mult mai conștient și asumat, iar politicienii care rămân ancorați în retorică populistă au din ce în ce mai mult de pierdut. Un rol deosebit, la fel ca și la prezidențiale, îl va juca diaspora. Miza este una deosebit de mare, în special pentru diaspora din Occident, acolo unde se prefigurează o largă intenție de vot.

Rămâne de văzut dacă statul le va putea asigura acestor votanți din diasporă condiții normale și decente pentru a-și putea exercita dreptul constituțional de a vota. Cert este că orice tentativă de îngădire a acestui drept în diaspora va crea reverberații și pe intern, în sensul determinării rudelor rămase acasă să voteze într-un fel sau altul. Așadar, orice lipsire de acest drept pentru cetățenii din diaspora va fi o sabie cu două tăișuri pentru cei care își închipuie că vor putea obstrucționa acest drept fără consecințe și decont politic.

Mădălin Necșuțu

Politica externă în viziunea principalilor concurenți electorali

Politica externă nu există printre preocupările de bază ale partidelor cu șanse de a accede în viitorul Parlament de la Chișinău, conform celor mai recente sondaje. Prioritățile de politică externă stau mai degrabă la coada programelor electorale întocmite de partide sau, pe alocuri, lipsesc cu desăvârșire. Am realizat o radiografie a programelor politice ale principalele forțe politice cu șanse la aceste alegeri parlamentare pentru a avea o imagine cât mai exhaustivă despre ce oferă acestea alegătorilor din această perspectivă a agendei de politică externă.

Mădălin Necșuțu

Partidul Acțiune și Solidaritate (PAS)

Partidul Acțiune și Solidaritate (PAS) militează și în acest scrutin pentru alegerile parlamentare anticipate ce vor avea loc pe 11 iulie pentru o politică externă pro-europeană și o opțiune clară de apropiere față de Uniunea Europeană. PAS politică externă drept una consecventă și în concordanță cu valorile europene.

Poziționare față de UE, NATO și SUA:

PAS se angajează să implementeze prevederile Acordului de Asociere UE - Republica Moldova, semnat pe 27 iunie 2014, și să urmeze reformarea instituțiilor statului la standarde europene în toate domeniile. „Vom implementa o politică externă pozitivă, previzibilă, consecventă, ancorată în spațiul valoric european, axată pe aducerea unor beneficii concrete cetățenilor Republicii Moldova și care ar permite relansarea economică, redresarea efectelor crizei pandemice, asigurarea statului de drept, combaterea corupției, dezvoltarea durabilă a țării și crearea unui climat internațional favorabil proceselor de transformare internă a Republicii Moldova”, se arată în programul politic al PAS.

PAS își propune „aprofundarea dialogului politic și sectorial cu Uniunea Europeană și statele sale membre, pentru consolidarea rezilienței democratice, economice, climatice, energetice și de securitate a Republicii Moldova.”

PAS nu are nicio referință în programul său politic despre Alianța Nord-Atlantică și conlucrarea cu acest bloc militar a Republicii Moldova. Totuși, președintele interimar al PAS, Igor Grosu, declara într-un interviu din aprilie 2021 pentru G4Media.ro că admite ipoteza potrivit căreia Rusia

păstrează trupe în Transnistria pentru a arăta NATO unde este granița. „Da, pot admite o asemenea ipoteză, pentru că Rusia reacționează bolnăvicios când se vorbește despre NATO. Noi, pe de altă parte, încercăm să transmitem mesajul că cetățenii R. Moldova nu vor ca țara lor să devină un teritoriu în care marile puteri să-și delimiteze influența sau să devină un spațiu gri pe hartă. Vrem să fim un stat corect, cu o politică predictibilă față de vecini și față de Rusia. Înțelegem și rolul pe care îl are Federația Rusă în zonă”, a spus Grosu.

De menționat la acest capitol este și dorința PAS ce include relansarea dialogului strategic al Republicii Moldova cu SUA. Pe dimensiunea „consolidării democrației și buna guvernare, inclusiv pe dimensiunea combaterii corupției, independența energetică, dezvoltarea economică și financiară, cooperarea în materie de securitate”.

PAS mai face referire și la dezvoltarea componentei diplomatice și dezvoltarea relațiilor politico-economice cu Marea Britanie, Canada, Japonia, Statul Israel, Republica Turcia, China, țările arabe, dar și cu alți actori globali și regionali.

Poziționarea față de vecini – România și Ucraina:

În viziunea de politică externă a PAS, România ocupă un loc important în ceea ce privește colaborarea cu Bucureștiul. De altfel, liderii PAS au afișat constant o atitudine de apropiere față de România pentru Republica Moldova, în contextul în care Bucureștiul este cel mai vocal avocat al Chișinăului la Bruxelles și partenerul comercial cel mai important al Republicii Moldova.

Dacă în 2016, România era considerată un stat vecin, în 2021, în programul PAS se vorbește despre „un partener strategic” și vine ca o a doua prioritate, după interesul manifestat față de

Uniunea Europeană. „Valorificarea Parteneriatului Strategic cu România pentru integrarea europeană a Republicii Moldova și aprofundarea acestei relații speciale bilaterale, bazată pe valori comune prin consolidarea punților între cele două maluri ale râului Prut, realizarea proiectelor strategice de interconectare energetică și a infrastructurii de transport, liberalizarea spațiului economic, consolidarea dialogului politic și de securitate, cultural și educațional”, se arată în programul PAS pentru 2021.

Ucraina este a treia entitate menționată în partea de politică externă a programului PAS. Partidul își dorește „avansarea parteneriatului strategic bilateral cu Ucraina orientat spre consolidarea cooperării în domeniul economic, protecției mediului, energiei, precum și implementarea proiectelor de interconectare a infrastructurii de transport, dezvoltarea contactelor interumane, combaterea crimelor transfrontaliere, consolidarea securității regionale și respectarea suveranității și integrității teritoriale ale țărilor”.

Cu toate acestea, alături de Ucraina, PAS mai ia în calcul și relațiile cu Georgia, practic o dezvoltare și în format trilateral cu UE prin prisma Parteneriatului Estic.

Poziționarea față de Rusia:

PAS militează pentru o politică echilibrată cu Rusia, bazată pe un dialog de reciprocitate și o deschidere spre dialog în dosarul transnistrean, dar și o revenire la normalitate în ceea ce privește schimburile economice perturbate de introducerea în 2013 a unui embargo pe mărfurile moldovenești din partea Moscovei.

„Promovarea unui dialog politic pozitiv, respectuos și pragmatic cu Federația Rusă, cu respectarea intereselor naționale ale Republicii Moldova, a

Tratatului de prietenie și cooperare, a principiilor suveranității și integrității teritoriale a Republicii Moldova, urmărind obiectivul restabilirii relațiilor comercial-economice în conformitate cu acordurile CSI prin excluderea barierei tarifare și netarifare discriminatorii asupra produselor moldovenești și protecției drepturilor cetățenilor Republicii Moldova”, se arată în document.

Poziționarea în dosarul transnistrean:

Capitolul intitulat „Reintegrarea țării” se găsește la finalul programului politic, dar are o viziune exprimată consistent în ceea ce privește rezolvarea dosarului transnistrean. În mare parte, se vorbește de negocieri în formatul consacrat 5+2, rezolvarea unor probleme sociale, dar și atingerea coșului politic al negocierilor. De asemenea, se mai menționează și nevoia de securizare a acestui segment de graniță cu Ucraina pentru diminuarea corupției, a contrabandei și crimei organizate.

Blocul electoral al Comuniștilor și Socialiștilor (BeCS)

După semnarea acordului și formarea Blocul electoral al Comuniștilor și Socialiștilor (BeCS), ambele partide - Partidul Comunist din Republica Moldova și Partidul Socialiștilor din Moldova - nu s-au grăbit până în prezent să ofere și un program electoral comun sau individual, care să ofere o perspectivă clară în scris despre raportarea lor la politica externă pe care ar urma să o abordeze în viitorul Parlament. Cu toate acestea, ambii lideri ai blocului au făcut o serie de declarații publice, poziționând BeCS în raport cu lumea externă.

Poziționare față de UE, NATO și SUA:

Deși adept pentru mulți ai „politicii echilibrate”, ceea ce înseamnă o poziție duală față de est și vest, respectiv UE și SUA de-o parte și Rusia pe de cealaltă parte, Igor Dodon și-a reluat retorica geopolitică, după ce a pierdut cursa prezidențială din noiembrie 2020. „Ambasadorii din UE îi consultă pe reprezentanții CEC, iar ambasadorul SUA, Dereck Hogan, se întâlnește cu procurorul general. Eu nu am văzut ca ambasadorul rus, Oleg Vasnețov, în plină campanie electorală, să fi făcut un tur al instituțiilor de stat, care se ocupă de organizarea alegerilor. Asta se numește amestec [în politica internă a Republicii Moldova –n.red.], a afirmat Igor Dodon, într-o emisiune televizată pe 16 mai, în contextul unor acuzații similare de la Moscova făcute de purtătoarea de cuvânt a MAE rus, Maria Zaharova.

Anterior, pe 15 mai, Igor Dodon a scris pe pagina de Facebook că „după alegerile parlamentare, partidele de dreapta, împreună cu președintele Maia Sandu, intenționează să majoreze vârsta de pensionare (pentru acest lucru insistă FMI), să lichideze raioanele și satele mici (o asemenea reformă a fost elaborată deja în perioada alianțelor pentru integrare europeană), să distrugă totalmente producătorii autohtoni (trebuie curățată calea pentru mărfurile de import), să dea Parlamentul, Guvernul și alte instituții ale statului sub controlul extern al curatorilor din Occident”.

Dodon a intensificat retorica acuzativă la adresa Occidentului, afirmând că „factorii străini, cu ajutorul instrumentelor lor politice de la Chișinău, vor să impună cetățenilor un set de pseudovalori anti-familie, anti-creștine, improprii națiunii noastre. De asemenea, se urmărește lichidarea identității moldovenești, inclusiv prin

interzicerea limbii moldovenești. Se urmărește transformarea țării noastre într-o colonie, care să devină o sursă de forță de muncă ieftină, pământ ieftin vândut străinilor etc. În acest context, membrii Consiliului Republican au fost unanimi în opinia privind necesitatea unificării forțelor politice patriotice capabile să învingă în alegeri și să asigure o guvernare profesionistă, responsabilă, cu experiență, în interesul cetățenilor țării și nu în folosul altor forțe străine. Astfel, au fost salutate acțiunile conducerii PSRM în vederea creării unui bloc electoral cu alte partide stataliste, în special cu PCRM”.

Cu toate acestea, în cadrul întâlnirii de pe 4 iunie cu George P. Kent, asistentul adjunct al secretarului de stat al SUA, Dodon a afirmat că dorește relații reciproc avantajoase cu țările partenere și din Vest, și cu cele din Est. „Am subliniat importanța dialogului pragmatic și strategic dintre Republica Moldova și Statele Unite ale Americii, exprimând recunoștința partenerilor americani pentru asistența enormă acordată țării noastre în toți anii de independență”, scris Dodon pe pagina sa de Facebook.

În ceea ce privește NATO, la rampă a ieșit cu acuzații rasiste și xenofobe celălalt lider al BeCS, fostul președintele Vladimir Voronin. „Asta vă doriți, dragi alegători, când veți vota pentru parlament? Vă doriți ca ei să voteze pentru eliminarea statutului de neutralitate al țării? Și pentru ca soldații NATO să vină aici și să aveți copii cu pielea închisă la culoare, nu doar cu pielea albă? Asta vă doriți? Iar după ei să vină jandarmii români?”, a declarat Voronin într-o emisiune politică difuzată de postul TVC 21 pe 14 mai.

Poziționarea față de Rusia:

În ceea ce privește modul de poziționare față de Rusia, aici există două fațete

ale monedei și anume raportarea BeCS la Rusia și raportarea Rusiei la cea mai forță politică prorusăde pe eșichierul politic moldovenesc. BeCS își dorește dezvoltarea unui parteneriat strategic al Republicii Moldova cu Federația Rusă.

Igor Dodon a continuat în ultima vreme o serie de acțiuni în legătură cu Moscova. De altfel, Igor Dodon încearcă a afirmat că ar încerca să convingă Moscova să producă vaccinul Sputnik V în Republica Moldova, dacă blocul pe care îl reprezintă va câștiga alegerile. „Avem deja experiența mai multor țări: Serbia, Belarus, care au început să producă Sputnik V. Nu este fantezie. Preconizăm să lansăm producerea vaccinului și în Republica Moldova. Deja am început negocierile cu partenerii din Rusia. Sunt sigur că dacă vom câștiga aceste alegeri, guvernul nostru, în termen restrâns, va lansa producerea acestui ser în țara noastră. Este foarte important, pentru că pandemia încă nu a trecut”, a spus Dodon.

Pe de altă parte, Partidul Comunist al Federației Ruse, prin vocea prim-vicepreședintelui al UPC-PCUS, deputatul Dumei de Stat din Rusia, Kazbek Taisaev, a spus că alianță PCRM-PSRM este „un pas înțelept menit să salveze Moldova”. De asemenea, președintele PCRM, Vladimir Voronin, le-a cerut comuniștilor ruși ca, în ziua votării la secțiile de votare, care vor fi deschise în Rusia, reprezentanții Partidului Comunist al Federației Ruse să fie prezenți în calitate de observatori.

De asemenea, mai mulți oficiali ruși au cerut în luna mai ca Occidentul să nu se implice în alegerile parlamentare de la Chișinău. „Ambasadorii UE și SUA, fără niciun fel de scrupule, încearcă să exercite o influență asupra conducerii R.Moldova, dar și a Comisiei Electorale Centrale în contextul anticipatelor din 11 iulie”, a declarat reprezentanta Ministerului rus de Externe, Maria Zaharova pe 14 mai.

Poziționarea față de vecini – România și Ucraina:

Blocul electoral al Comuniștilor și Socialiștilor este unul statalist și suveranist, iar una dintre principalele teme împotriva căruia militează este o virtuală unire a Republicii Moldova cu România. O astfel de retorică este des întâlnită la ambii lideri, Dodon și Voronin.

„Ambasadorul României în Moldova a devenit mult mai încrezător în sine după ce un cetățean al României a devenit președinte, iar altul a preluat conducerea Curții Constituționale. Au devenit nerușinați și se poartă foarte obraznic. Ei consideră că deja controlează totul în această țară, dar nu le va reuși!”, a declarat Igor Dodon în cadrul unei emisiuni în limba rusă de la un post de televiziune de la Chișinău, afiliat socialiștilor în data de 21 aprilie.

Dodon a mai afirmat că ambasadorul român Daniel Ioniță ar trebui „luat de mâini și de picioare și aruncat peste Prut”, în urma unor declarații ale diplomatului român în legătură cu „moldovenismul primitiv” care neagă legăturile istorico-culturale între moldoveni și români.

În ceea ce privește Ucraina, această țară este prezentă în discursul lui Igor Dodon doar tangențial, fiind cuprinsă în retorică despre un „posibil război cu Rusia în care Republica Moldova ar fi atrasă de Occident”. „Instituția prezidențială a trecut sub controlul extern și este pericol mare. În regiune poate izbucni un conflict mare. Vedeți ce se întâmplă în Ucraina. Mă tem să nu ne atragă Maia Sandu într-un război regional. Când fac aceste declarații, le fac în cunoștință de cauză. Ce o oprește pe Maia Sandu să nu facă ceea ce vrea să facă Zelenski, este că nu are control asupra Parlamentului și Guvernului. Noi am putea dezgheța conflictele regionale sub dictatura unor experți externi”, a afirmat Dodon, într-o

emisiune televizată la postul public pe 16 aprilie.

Poziționarea în dosarul transnistrean:

Poziția PSRM a pendulat în ultimii ani de la federalizare la un statut special pentru regiunea transnistreană în interior Republicii Moldova, în timp ce comuniștii conduși de Voronin au respins ideea federalizării, inclusiv prin refuzul lui Vladimir Voronin de a semna în ultimul moment Memorandumul Kozak, în 2003, ceea ce ar fi echivalat cu o federalizare a țării.

Pentru aceste alegeri, Igor Dodon și Partidul Socialist au militat pentru deschiderea a cât mai multor secții de votare pentru votanții din regiunea transnistreană, în marea lor majoritate votanți cu viziuni proruse.

Partidul Nostru

Partidul Nostru, condus de primarul de Bălți, Renato Usatîi, a plasat pe penultima poziție a programului său de guvernare capitolul de politică externă la punctul 12 din 13. De remarcat este că motto-ul său - „Am un vis!” - copiază un celebru citat al lui Martin Luther King jr., activistul politic american de la mijlocul secolului XX, cunoscut pentru militanșismul său în favoarea drepturilor persoanelor de culoare din SUA.

Poziționare față de UE, NATO și SUA:

În mare, Partidul Nostru are o poziționare statalistă ce nu abordează politica externă prin prisma vreunui parteneriat extern anume. Renato Usatîi militează pentru rezolvarea problemelor interne. „Politica externă nu poate fi eficientă, dacă statul nu are o politică internă corectă. Ce fel de politică externă poate avea un stat în

care structurile puterii sunt acaparate de grupări oligarhice, iar mita a devenit un mijloc universal de rezolvare a oricărei probleme, corupția este o nouă formă a relațiilor sociale, iar principala sursă a fărădelegii este însăși guvernarea? Într-un asemenea stat politica externă este axată pe minciună, neputință și dependență internațională permanentă”, se precizează în programul Partidului Nostru.

UE este criticată prin prisma guvernelor anterioare pretins pro-europene și nu prin grila valorilor democratice occidentale și a Acordului de Asociere UE - Republica Moldova din 27 iunie 2014 și angajamentelor acestuia. „Cei care susțin așa-numita integrare europeană consideră că apropierea de UE va conduce în mod automat la soluționarea problemelor complexe cu care se confruntă Republica Moldova la această etapă. În ultimii cinci ani, actualii guvernanți nu au făcut nimic decât să se ascundă în spatele sloganelor integraționiste. Practica a demonstrat că demagogia, vorbele goale despre Europa și reformele, în lipsa unor rezultate concrete de reformare a țării, nu numai că nu au îmbunătățit viața oamenilor, ci și au contribuit la degradarea continuă a situației din țară”, menționează programul.

De asemenea, nu există nicio mențiune despre NATO.

Poziționare față de Rusia:

Nu există vreo tendință fățișă legată de atitudinea prorusească din partea Partidului Nostru. Mai degrabă programul condamnă tot ce este centralizat de pe timpurile sovietice și raportarea la centrul de comandă de la Moscova. „Susținătorii integrării eurasiatice sunt absolut convinși că apropierea Moldovei de Uniunea Vamală și, în consecință (dacă apare), de Uniunea Euroasiatică va fi începutul unor schimbări spre bine pe termen

lung a țării noastre. Încrederea oarbă în puterea magică a alegerii unui parcurs extern geopolitic „corect” este o încercare de a nu-și asuma responsabilitatea pentru reformarea, transformarea și modernizarea Republicii Moldova. Este un rudiment al comportamentului de tip sovietic, când conducerea de la Chișinău se baza pe centrul situat la Moscova, se ghida doar de instrucțiunile care veneau de la superiorii situați în afara țării,” se menționează în document.

Cu toate acestea, există și mesaje subliminale ce concordă cu politicile Kremlinului vizavi de viitorul Republicii Moldova și anume hotărârea acestui traseu printr-un referendum. Instrumentul referendumului este des utilizat drept „voința poporului” în retorica rusească în țări cu ambiguități în privința viitorului lor. „Vectorul geopolitic al Republicii Moldova ar trebui să fie identificat și stabilit de cetățeni printr-un referendum. În acest caz, decizia în favoarea unui sau a altui vector extern va fi acceptată doar în cazul în care cel puțin două treimi din populația țării va opta anume pentru această cale”, se arată în program.

Poziționare față de vecini – România și Ucraina:

La acest capitol se disting o serie de nuanțe care se regăsesc în poziția statalistă. Dacă în cazul României există niște mențiuni scurte și tangențiale, despre Ucraina nu este nicio referire.

„Astăzi, din nou ne bazăm pe înțelepciunea „șefilor” de la Bruxelles, Moscova, Washington sau București și nu înțelegem că doar noi putem readuce țara în albia normalității, consolida statalitatea, transforma Moldova într-un stat cu adevărat democratic și prosper,” se mai precizează în program.

Poziționare față de dosarul transnistrean:

La acest capitolul nu există nicio referință în tot programul electoral al formațiunii Partidului Nostru.

Partidul Ilan Șor

Partidul Șor a afișat pe site un program scurt care nu prezintă și preocupări legate de politică externă. Singurele referințe în acest sens sunt legate de neutralitate din punct de vedere militar și preservarea statalității Republicii Moldova.

Poziționare față de UE, NATO și SUA:

În general, poziția liderului Partidului Șor, Ilan Șor, a fost una conflictuală și în dezacord cu pozițiile UE, în special de cea legată de componența arcului guvernării și a majorității parlamentare. „Am decis singuri, punând pe prim-plan interesele Moldovei și ale cetățenilor. Anume aceasta nu-i place lui Michalko [ambasadorul UE la Chișinău - n.red.]. El vrea ca deciziile suverane ale țării să fie luate în biroul lui. Iată de ce Michalko scuipă pe prezumția nevinovăției și atacă Partidul Șor. El înțelege că nu vom acționa în interesele unui administrator autoproclamat din afară, ci exclusiv în interesele cetățenilor”, a declarat Ilan Șor într-o postare pe Facebook pe 19 februarie 2021.

„Un diplomat și un hoțoman, care nu a făcut nimic în cariera sa decât ce i s-a spus, nu prea ar avea ce discuta. Singura explicație este că șeful delegației UE vrea ca toți politicienii din Moldova să-i fie obedienți, așa cum e actualul președinte și cățelul Juju (n.r. Pavel Filip), și este deranjat că Ilan Șor și echipa sa nu-i ciugulesc din palmă”, a declarat Ilan Șor.

De asemenea, Marina Tauber, vicepreședintele Partidului Șor, a criticat recent UE. „Recent, Peter Michalko a vorbit despre un miliard de euro investit în Republica Moldova. Eu merg foarte des prin sate și-i întreb pe oameni dacă au văzut vreo investiție. Ei spun că nu. Atunci mă întreb, în buzunarele cui este acest miliard de euro investit de UE? Noi avem un respect deosebit față de Uniunea Europeană, dar niciun reprezentat al unei alte țări nu ar trebui să se implice în politica internă a unui stat suveran și independent și dacă un reprezentat al UE depășește aceste limite, asta nu înseamnă că noi nu respectăm comunitatea europeană”, a spus Marina Tauber în cadrul emisiunii „Glavnoe” de la TVC 21, la începutul lunii iunie.

Ilan Șor nu a manifestat atitudini contra SUA sau NATO.

Poziționare față de Rusia:

În general, Partidul Șor a încercat să exploateze o atitudine de nostalgie a votanților săi rusolingvi cu precădere față de Uniunea Sovietică. Atitudinea a fost, în general una pozitivă.

În programul său politic, Partidul Șor militează pentru statalitate și neutralitate militară, două dintre poziționările constante ale Rusiei în Republica Moldova. „Noi suntem fermi în ceea ce privește păstrarea și consolidarea necondiționată a statalității moldovenești și neutralitatea sa militară”, se arată în programul Partidului Șor.

Poziționare față de vecini – România și Ucraina:

Partidul Șor nu a manifestat niciodată o atitudine pozitivă față de România, cu excepția cazurilor în care România a sponsorizat o serie de proiecte în zona Orheiului.

La începutul lunii iunie, Marina Tauber, vicepreședintele Partidului Șor, spunea că este recunoscătoare Guvernului de la București pentru finanțarea multiplelor proiecte sociale de la Orhei. „Avem un dialog foarte constructiv cu ambasadorul României. La Orhei sunt multe proiecte finanțate de România și suntem extrem de recunoscători statului român pentru ajutor. Toți simpatizanții noștri au viziuni diferite, unii preferă România, alții Federația Rusă, scopul nostru însă este să îmbunătățim viața oamenilor indiferent de preferințele lor geopolitice”, a mai spus aceasta.

Nu există referințe despre Ucraina din partea acestei formațiuni politice.

Poziționarea în dosarul transnistrean:

Programul Partidului Șor, deși face referință la neutralitatea militară a Republicii Moldova, nu vorbește și despre prezența militară rusă în regiunea transnistreană, acolo unde Rusia menține 1.500 - 2.000 de militare care fac parte din forțele de pacificare (cu mandat) și din Grupul Operativ al Trupelor Ruse (fără mandat).

Partidul Platforma Dreptate și Adevăr (PPDA)

Programul politic al PPDA este unul orientat în zona politicii externe spre o apropiere față de Uniunea Europeană și o colaborare cât mai activă atât în plan politic, cât și economic și militar. Pe plan regional, PPDA își propune o politică activă concentrată în zona bazinului Mării Negre și Balcani.

Poziționare față de UE, NATO și SUA:

PPDA militează pentru o politică externă echilibrată. Partidul vrea o colaborare cât mai activă cu Uniunea Europeană, dar și cu SUA. Viziunea sa aici include și o componentă regională de dezvoltare. „În condițiile în care noua arhitectură a ordinii internaționale se formează în baza conceptului unei lumi multipolare, Republica Moldova se orientează spre Uniunea Europeană, grație ponderii politice și economice a comunității statelor europene, pentru asigurarea propriilor interese naționale, în special în domeniul dezvoltării economice și securității naționale. Din punct de vedere politic, integrarea europeană a Republicii Moldova înseamnă finalizarea reformelor, stabilitate democratică, creșterea nivelului de securitate, reîntregirea teritorială a statului”, se arată în programul PPDA.

PPDA vrea consolidarea relațiilor cu SUA, „bazate pe obiectivele strategice comune la nivel regional și continental - asigurarea stabilității și securității în sudul Europei de Est și regiunea Mării Negre.”

NATO nu este numit expres ca bloc militar în viziunea de politică externă a PPDA, dar se face referire la o aliniere a armatei Republicii Moldova la o politică de reformare la standardele europene, implicit și cele ale NATO.

Poziționare față de vecini – România și Ucraina:

PPDA plasează primordial consolidarea parteneriatului strategic cu România prin aprofundarea relațiilor de ordin politic, economic, comercial, cultural. La punctul al doilea, imediat după România, se vorbește despre „menținerea unor relații reciproc avantajoase, de bună vecinătate cu Ucraina”.

Poziționare față de Rusia

În programul politic al PPDA, relațiile cu Rusia se găsesc la punctul al cincilea din document.

„Dezvoltarea relațiilor reciproc avantajoase cu Federația Rusă în baza principiilor de egalitate și respect reciproc, de recunoaștere a integrității teritoriale și suveranității Republicii Moldova, de cooperare bilaterală în domeniul securității regionale, în domeniul comercial-economic, umanitar, cultural și de altă natură”, se menționează în document.

În general, liderii PPDA nu au manifestat o aversitate specială față de Rusia, dar nici nu au pedalat pe vreo apropiere de Rusia pe parcursul ultimilor ani, ba mai degrabă au formulat critici la adresa politicilor Federației Ruse în Republica Moldova.

Poziționarea în dosarul transnistrean:

Dosarul transnistrean, respectiv reintegrarea țării ocupă un spațiu larg în programul politic al PPDA și are un capitol aparte întins pe o pagină din cele 51 ale documentului.

„Reintegrarea teritorială reprezintă un adevărat proiect de țară pentru Republica Moldova. Este un obiectiv, care trebuie să consolideze întreaga societate. Din păcate însă, la acest moment, subiectul reunificării țării este ignorat, iar politicile statului sunt slabe, inconsistente și fără un rezultat palpabil. Viziunea noastră pornește de la premiza, că o soluție viabilă cu privire la rezolvarea conflictului transnistrean poate fi identificată doar în baza respectării suveranității și integrității teritoriale a Republicii Moldova, o soluție fiind acordarea unei largi autonomii regiunii transnistrene”, se precizează în programul PPDA.

De altfel, PPDA militează pentru evacuarea trupelor străine de pe teritoriul Republicii Moldova, cu referință directă la trupele ruse staționate în regiunea separatistă transnistreană și demilitarizarea regiunii. PPDA ar vrea mărirea rolului UE și SUA în formatul de negocieri cu Tiraspolul

Componenta unionistă - Partidele PUN și AUR

Partidul Unității Naționale (PUN)

Partidul Unității Naționale (PUN) este un partid unionist ce militează pentru unirea Republicii Moldova cu România și se definește ca fiind unul de orientare centru-dreapta al cărui cadru doctrinar și ideologic este determinat de două viziuni: idealul reîntregirii naționale și doctrina creștin-democrată. Abordarea PUN este mai degrabă una integraționistă.

„PUN militează pentru reunificarea României cu Republica Moldova, aderarea la NATO și integrarea în Uniunea Europeană”, se arată în preambulul programului său politic. De astfel, documentul fixează ca prioritate acest deziderat politic și apoi în jos toate celelalte componente legate de dezvoltarea socio-economică, educație și cea culturală.

Poziționare față de UE, NATO și SUA:

În viziunea PUN, valorile europene se regăsesc doar împletite cu cele românești. „PUN militează pentru armonizarea legislației Republicii Moldova cu cea românească și cu acquis-ul comunitar al Uniunii

Europene, pentru a facilita reunificarea politică a celor două state românești și integrarea plenară în spațiul de civilizație euro-atlantică”, se spune în documentul ce vizează atât UE, cât și poziționarea față de NATO.

În plan militar, PUN cere reformarea urgentă a sistemului de apărare și securitate a Republicii Moldova prin implicarea suportului și asistenței din partea României, NATO, SUA și UE.

Poziționarea față de România și Ucraina:

Trebuie menționat aici că primul criteriu care este luat în calcul în programul politic al PUN este problema identitară din Republica Moldova. „În Republica Moldova populația majoritară este constituită din români/moldoveni, care sunt parte integrantă a națiunii românești. PUN afirmă că, pentru moment, națiunea română este divizată în două state românești – România și Republica Moldova, iar sloganul „o națiune, două state românești” exprimă esența realităților geopolitice temporare”, se precizează în document.

În ceea ce privește poziționarea până la o virtuală reunificare, relațiile cu România trebuie să fie unele privilegiate și care să constituie fundamentul politicii externe a Republicii Moldova. „Republica Moldova va acționa în unison cu România în materie de decizii pe axa politicii externe și va acționa în interes strict național al celor două state românești”, se arată în document.

Ucraina nici nu este menționată în documentul de opt pagini.

Poziționarea față de Rusia:

Abordarea relațiilor cu Rusia este mai degrabă una istorică ce pleacă de la

anularea prevederilor Acordului Stalin-Hitler semnat în 23 august 1939 și care a condus la declanșarea celui de-al Doilea Război Mondial și împărțirea mai multor teritorii din Europa, inclusiv dictatul prin care Uniunea Sovietică a cerut și a primit Basarabia, teritoriul actual al Republicii Moldova.

Poziționarea în dosarul transnistrean:

PUN cere expres retragerea forțelor militare ale Federației Ruse din stânga Nistrului și transformarea actualului format de menținere a păcii într-o misiune internațională civilă „prin revizuirea acordului Snegur-Elțin din 1992, ca prim pas în promovarea soluționării durabile a conflictului din stânga Nistrului”.

Alianța pentru Unirea Românilor (AUR)

La fel ca și în cazul Partidului Șor, AUR a dedicat programului său electoral numai o pagină, subliniind succint obiectivele sale politice și cu atât mai puțin problematicii de politică externă. Din zece promisiuni electorale, care sunt mai degrabă vagi, nouă au caracter socio-economic.

Cel de-al zecelea punct, ar putea fi încadrat oarecum parțial la capitolul de politică externă. AUR cere retragerea trupelor de ocupație ruse din regiunea transnistreană și înlocuirea lor cu trupe de menținere a păcii sub egida ONU. De asemenea, propun separarea facturilor la gaz și curent între regiunea transnistreană și restul Republicii Moldova, iar regimul de la Tiraspol să își plătească factura.

Editorial

Dați țării o politică internă bună, și veți avea o politică externă pe măsură

Alegerea dnei Maia Sandu în calitate de Președinte al Republicii Moldova, în virtutea unui program de reforme ambițioase, a redat țării șansa de a relansa relațiile cu vecinii și principalii săi parteneri de dezvoltare. În lunile ce s-au scurs de la investirea ei în funcția de șef al statului, Bruxelles, București, Berlin, Paris, Roma, Stockholm, Varșovia, Vilnius, Washington și alte capitale occidentale n-au încetat să ne trimită mesaje de susținere, deschidere și disponibilitate de a ne ajuta să facem față pandemiei Covid-19, să relansăm economia, să implementăm reformele esențiale pentru modernizarea statului nostru și să avansăm pe calea asocierii politice și integrării economice cu UE.

Victor Chirilă,
director executiv al Asociației
pentru Politică Externă (APE)

Contractul de reziliență Covid-19 semnat de Republica Moldova cu UE în valoare de 15 milioane de euro, sutele de mii de doze de vaccinuri anti-Covid donate țării noastre direct de România, statele membre UE și de partenerii occidentali, prin platforma Covax, și, nu în ultimul rând, generosul plan de redresare economică în sumă de 600 milioane de euro ce ar urma să fie alocate Republicii Moldova de către UE în următorii 3 ani, toate acestea sunt măsuri concrete care reflectă amploarea deschiderii și oportunităților pe care ni le oferă astăzi partenerii de dezvoltare, în special UE și SUA.

În opinia Președintei Comisiei Europene, Ursula von der Leyen, „Republica Moldova se afla la o răscruce de drumuri”, iar „Planul de redresare economică al UE este un efort fără precedent de a ajuta țara în eforturile sale de a restabili și stimula agenda ambițioasă de reforme în interesul poporului”. Mesajul este cât se poate de clar - pentru a valorifica acest impunător pachet de asistență nu va fi suficient să afișăm o politică externă pro-europeană la nivel declarativ. Bruxellesul și celelalte capitale europene vor aștepta de la noi o politică

externă care să fie în sintonie deplină cu aplicarea concretă/reală a reformelor cheie pentru combaterea mării corupții, depolitizarea și eficientizarea justiției, reformarea administrației publice și relansarea economiei.

La 11 iulie, cetățenii moldoveni vor alege partidele politice, care fie vor valorifica, fie vor rata această unică șansă de a scoate țara din actualul impas de dezvoltare și de a relansa cooperarea cu partenerii noștri strategici. Conform recentelor sondaje de opinie publică, opt partide politice ar avea șanse reale să accedă în viitorul parlament: Partidul Acțiune și Solidaritate (PAS), Blocul Electoral al Comuniștilor și Socialiștilor (BeCS), Partidul Platforma Dreptate și Adevăr (PPDA), Partidul Nostru, Partidul Ilan Șor, Partidul Unității Naționale (PUN) și Alianța pentru Unirea Românilor

(AUR). Majoritatea acestor formațiuni politice promit politici externe pozitive, echilibrate, pragmatice, realiste și reciproc avantajoase.

Viziuni de dezvoltare și parteneriate

Partidul Acțiune și Solidaritate (PAS) se angajează să promoveze o politică externă „pozitivă, previzibilă, și consecventă, ancorată în spațiul valoric european”; să „aprofundeze dialogul politic și sectorial cu UE și statele sale membre”; să „valorifice parteneriatul strategic cu România”; să „avanseze parteneriatul strategic cu Ucraina”; să „promoveze un dialog politic pozitiv, respectuos și pragmatic cu Federația Rusă, cu respectarea intereselor naționale ale Republicii Moldova”.

Comuniștii și Socialiștii (BeCS) promit „dezvoltarea unui parteneriat strategic cu Federația Rusă”; „dialog strategic și pragmatic cu SUA” și „relații reciproc avantajoase cu țările

partenere din Vest și din Est". Totuși, după înfrângerea suferită la alegerile prezidențiale din 2020, Igor Dodon, liderul socialiștilor, a renunțat la politica externă echilibrată între Est și Vest, multiplicând atacurile sale verbale la adresa UE și SUA, pe care le acuză de imixtiune în treburile interne ale Republicii Moldova și impunerea unor pseudovalori anti-creștine și anti-familie străine moldovenilor. În acest context, el a vociferat amenințări cu expulzarea unor ambasadori occidentali după alegeri. La rândul său, liderul comuniștilor, Vladimir Voronin, a revenit la vechile fantome, amenințând cetățenii moldoveni cu venirea soldaților NATO care vor „elimina statutul de neutralitate al țării”, vor aduce după ei „jandarmii români”, iar moldovenii vor avea „copii cu pielea închisă, nu doar albă la culoare”....

Partidul Platforma Dreptate și Adevăr (PPDA) se angajează să promoveze o „politică externă echilibrată”, centrată pe integrarea europeană a Republicii Moldova, care înseamnă finalizarea reformelor, stabilitatea democratică, creșterea nivelului de securitate și reîntregirea țării; consolidarea relațiilor cu SUA, „bazate pe obiective strategice comune la nivel regional și continental”; consolidarea parteneriatului strategic cu România; și menținerea unor relații reciproc avantajoase, de bună vecinătate cu Ucraina”. În raport cu Rusia, PPDA se angajează să dezvolte „relații reciproc avantajoase în baza principiilor de egalitate și respect reciproc, de recunoaștere a integrității teritoriale și suveranității Republicii Moldova” și va milita pentru evacuarea trupelor străine de pe teritoriul țării.

Partidul Nostru evită orice poziționare clară în materie de politică externă, optează pentru mai multă autonomie/independență în raport cu Moscova, Bruxelles, Washington și București, creând impresia unei abordări suveraniste/stataliste. Cu toate acestea, partidul militează pentru normalizarea relațiilor cu Federația Rusă, deoarece acesta este principalul furnizor de gaze, iar în viitorul apropiat nu vor exista alternative serioase furnizărilor energetice din Rusia. În același timp, se declară sceptic față de importanța proceselor integraționiste vestice sau estice pentru dezvoltarea țării; consideră că vectorul geopolitic al Republicii Moldova ar trebui să fie decis de cetățeni în urma unui referendum, iar decizia în favoarea unui vector sau altul să fie obligatorie doar dacă este susținută de cel puțin două-treimi din populația țării.

Partidul Ilan Șor este lipsit de orice viziune coerentă de politică externă. Acesta se pronunță pentru consolidarea statalității moldovenești și respectarea neutralității militare a Republicii Moldova, însă ignoră cu desăvârșire prezența militară rusă în regiunea transnistreană. Frunzașii acestui partid sunt într-o confruntare permanentă cu politicile UE, care solicită ca Ilan Șor să fie cercetat și condamnat pentru rolul jucat în marele furt bancar din 2014. Ostilitatea anti-UE a Partidului Șor s-a manifestat pe deplin în decembrie 2020, când deputații acestui partid au votat împreună cu Partidul Socialiștilor un pachet de legi

controversate care au adus în impas relațiile cu UE și instituțiile financiare internaționale.

Partidul Unității Naționale (PUN) militează pentru reunificarea României cu Republica Moldova, integrarea în Uniunea Europeană și aderarea la NATO, toate percepute ca un „proces simultan și organic”; relații privilegiate cu România, până la reunificarea politică a celor două state românești; parteneriate strategice cu SUA și statele Uniunii Europene; relații pragmatice, economic avantajoase cu toate economiile importante ale lumii; readucerea teritoriului secesionist din stânga Nistrului în albia constituționalității prin schimbarea formatului de negocieri cu includerea României ca participant la acest format și recunoașterea că în 1992 a avut loc un act de agresiune din partea Rusiei; revizuirea acordului dintre RM și Rusia din 1992, și schimbarea formatului misiunii de pacificare din unul militar în format internațional civil.

Alianța pentru Unirea Românilor (AUR) consideră că Unirea dintre România și Republica Moldova reprezintă o certitudine a viitorului, însă până când se îndeplinesc condițiile unei majorități parlamentare pro-Unire Alianța pentru Unirea Românilor urmărește îndeplinirea unor puncte economice care să facă viața mai bună. Punctul zece, și ultimul din programul său politic stipulează doar „retragerea trupelor de ocupație ruse din regiunea transnistreană și înlocuirea lor cu trupe de menținere a păcii sub egida ONU; și separarea facturilor la gaz și curent între regiunea transnistreană și restul R. Moldova”.

Totuși, valoarea reală a promisiunilor de politică externă făcute de partidele politice, trebuie testată prin corelarea lor cu angajamentele și acțiunile de politică internă. Doar așa vom fi în măsură să evităm efectul oglinzilor strâmbe și să înțelegem cât de realistă, pragmatică, pozitivă, avantajoasă și eficientă va fi politica externă a Republicii Moldova după alegerile parlamentare din 11 iulie.

Astfel, din cele opt partide menționate mai sus, doar în cazul partidelor **PAS, PPDA și PUN** putem afirma că promisiunile de politică externă reflectă angajamentele luate pe plan intern, în materie de reforme concrete. Integrarea europeană și aplicarea integrală a Acordului de Asociere cu UE reprezintă elementul central al programelor lor politice, ceea ce le face potențiali parteneri în cadrul unei posibile alianțe de guvernare. În ciuda unor diferențe de perspectivă cu privire la o eventuală re-Unire cu România, aderarea la NATO, obiective promovate oficial de PUN, toate trei partide au, totuși, abordări realiste, militând, în primul rând, pentru parteneriate strategice cu România și SUA, relații strânse cu Ucraina, continuarea/dezvoltarea parteneriatului cu Alianța Nord-Atlantică, relații pragmatice și de respect reciproc cu Federația Rusă și soluționarea politică a conflictului din regiunea transnistreană, mizând pe susținerea și în coordonare cu UE și SUA.

Agende cu iz sovietic sau populisme

Comuniștii și Socialiștii (BeCS), la rândul lor, ne propun o agendă internă scoasă de la naftalina epocii industriale sovietice. Implementarea Acordului de Asociere cu UE nu se numără printre obiectivele lor primordiale. Combaterea mării corupții, reformarea justiției, relansarea economiei afectată de pandemia Covid-19 nu se regăsesc printre priorități. Accentul se pune pe industrializarea țării, ignorând subiecte cheie pentru economia modernă precum digitalizarea sau tranziția ecologică. De asemenea, întrebarea cine va achita factura re-industrializării Republicii Moldova după un model perimat, mai ales, în condițiile ignorării agendei europene, rămâne învăluită de mister mandarin. Mai mult decât probabil, socialiștii lui Dodon și comuniștii lui Voronin vor apela la Rusia și, în particular, China pentru finanțarea proiectelor lor. După cum se știe, spre deosebire de UE și SUA, nici Rusia, nici China nu înaintează condiționalități democratice, de bună guvernare sau de transparență, iar fezabilitatea proiectelor propuse este adesea ignorată de creditorii ruși și chinezi.

Angajamentele interne ale **Partidului Nostru** abunda, în schimb, în promisiuni care ar rezona cu agenda europeană a Republicii Moldova, cum ar fi reforma justiției, reforma procuraturii, combaterea corupției, de-birocratizarea, de-oligarhizarea, de-reglementarea, crearea condițiilor pentru concurență loială și liberă în toate domeniile economiei, crearea condițiilor pentru protejarea drepturilor investitorilor locali și străini, reformarea sectorului bancar al Moldovei, eliminarea torturii și a altor pedepse sau tratamente inumane și degradante, accesul liber la justiție și dreptul la un proces echitabil, etc... Aceste promisiuni, însă, nu sunt văzute prin prisma angajamentelor asumate de Republica Moldova prin Acordul de Asociere cu UE, care practic este ignorat de Partidul Nostru. Există, totuși, o serie de promisiuni care ar putea crea tensiuni în relațiile Republicii Moldova cu partenerii de dezvoltare, cum ar fi: 1) folosirea unei părți a rezervelor valutare ale Republicii Moldova în calitate de investiții directe în ramurile industriale strategice ale Moldovei; 2) organizarea referendumului privind „nerecunoașterea de către poporul Republicii Moldova a datoriilor pe creditele ineficiente (care au fost furate de guvernare, care nu au avut efecte pozitive, etc.); 3) declararea stării de urgență, care va asigura blocarea tuturor legilor și normelor în vigoare privind judecătoria și sistemul judecătoresc.

Pe plan intern, angajamentele **Partidului Ilan Șor** sunt contrare agendei europene și angajamentelor asumate de R. Moldova în cadrul Acordului de Asociere și Zonei de Comerț Liber Aprofundat și Comprehensiv (ZLSAC). Partidul militează pentru un rol decisiv al statului în sectoarele cheie ale economiei, precum infrastructura, transport, comunicații, energie, locuințe și utilități, comerț social, produse farmaceutice, ecologie; pentru asigurarea securității energetice și reducerea tarifelor energetice pentru populație, propune naționalizarea companiilor energetice, deținute de întreprinderile străine; și revenirea la pedeapsa cu moartea pentru criminalii deosebit de periculoși. O astfel de politică internă va aduce în impas relațiile Republicii Moldova cu principalii săi parteneri UE, SUA, Consiliul Europei și instituțiile financiare internaționale.

Printre promisiunile de politică internă formulate de **Alianța pentru Unirea Românilor (AUR)** se numără, în special: 1) confiscarea averilor celor care săvârșesc fapte de corupție; 2) procuror european; 3) susținerea fermierilor moldoveni cu o subvenție fixă anuală la hectar de 2.500 lei pe an; 4) susținerea autorităților locale printr-un Program Național de Investiții (PNI) de 100 milioane de euro anual, prin care să se ofere susținere financiară pentru modernizarea drumurilor, construirea de rețele de apă și canalizare și reabilitarea clădirilor de învățământ; 5) autostrada Iași-Ungheni-Chișinău-Tiraspol-Odessa, începerea proiectării la autostrada „Ștefan cel Mare” - Bălți-Chișinău-Cahul-Galați; 6) construirea unei centrale electrice pe gaz în colaborare cu ROMGAZ, în apropierea capitalei Chișinău, pentru a valorifica gazul ieftin românesc, etc... Toate aceste promisiuni sunt realizabile doar cu asistența financiară și tehnică a UE și a României, care este condiționată de implementarea reformelor prevăzute în agenda europeană și Acordul de Asociere. Prin urmare, AUR va trebui să enunțe mul mai clar și fără ambiguități atitudinea sa față de Acordul de Asociere, ignorat în programul său electoral.

În concluzie, succesul și credibilitatea viitoarei politici externe a Republicii Moldova va depinde nu atât de promisiunile de politică externă făcute de partide, cât de calitatea politicilor interne promovate de viitoarea alianță de guvernare, care va fi decisă de moldoveni la 11 iulie.

Altfel spus, parafrazându-l pe faimosul diplomat român, Nicolae Titulescu, „*dați țării o politică internă bună, și veți avea o politică externă pe măsură*”.

Opiniile exprimate de experți în cadrul editorialelor nu reflectă în mod necesar punctul de vedere al Friedrich-Ebert-Stiftung (FES) și al Asociației pentru Politică Externă (APE).

Asociația pentru Politică Externă (APE) este o organizație neguvernamentală angajată în susținerea procesului de integrare a Republicii Moldova în Uniunea Europeană și facilitarea procesului de soluționare a problemei transnistrene în contextul europenizării țării. APE a fost constituită în toamna anului 2003 de un grup prominent de experți locali, personalități publice, de foști oficiali guvernamentali și diplomați de rang înalt, toți fiind animați de dorința de a contribui cu bogata lor experiență și expertiză la formularea și promovarea de către Republica Moldova a unei politici externe coerente, credibile și eficiente.

Friedrich-Ebert-Stiftung (FES) este o fundație politică social-democrată germană, scopurile căreia sunt promovarea principiilor și fundamentelor democrației, a păcii, înțelegerii și cooperării internaționale. FES își îndeplinește mandatul în spiritul democrației sociale, dedicându-se dezbaterii publice și găsirii, într-un mod transparent, de soluții social-democrate la problemele actuale și viitoare ale societății. Friedrich-Ebert-Stiftung activează în Republica Moldova din octombrie 2002.